Ն° 710 — 1879 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 12 ԲԱԶՄԱ ԻՐԹԷՍԻ — ԻԶԻՒՆՃԻՒ ՍԷՆԷ

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖԷՐԵԱՐ

ՄԷՎԱՏՍԷՐ ՔՈՂԻԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՍՊՈՐՏԻ

ՎԷՔ ՍԱՒԻՐԷՑԻ ՁԱՄԻ ԵՒ ԷՄԻ ԳԱԶԷԹԱ ՏԷՐ

ԱՊՕՆԷ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան

ՍԹԱՄՊՈԼ, ԻԶԻՒՆ

Պիր սէնէլիք . . .	200 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . .	100 »
Իւչ այլրգ . . .	55 »

ՎԻԼԱՅԱԹ ԻԶԻՒՆ,

Բոսթա իլէ իրսալ օլունճագ-լար իչիւն

Պիր սէնէլիք . . .	230 ղրշ.
Ալթը այլրգ . . .	120 »
Իւչ այլրգ . . .	60 »

Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ՝

Պէյէր սաթըրը՝ իչիւն

1 վէ 2 վէ 3 ինճի սահիֆէ	5 ղրշ.
4 ինճիւ սահիֆէյէ . .	2 »

ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Ճիրքէթ վէ ումուրու սարրաֆիյէյէ այիտ.

2 վէ 3կ ճէնէ սահիֆէլէրէ	6 ղրշ.
4 ինճիւ սահիֆէյէ . .	4 »

Ձիյատէ միւտուէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր։

Մէվատսէր ճաֆիյա տայիր պէնճլէր մէճմանէէն զապուլ օլունճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրաք, իատէ օլունմայանաք։

Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

Իտարէխանէսի վէ մաթպասաը, Սթամպօլում Պապր Ալի ճատասէսինէ էսկի Պապր Զապթիյէ սօգաղը քէօշէսինէ նումէրօ 8 տէ տիր։ — Ղազէթանըն ումուրու իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆֆէյի մէվատտ հազգընտա, Միւտիրի զազէթա Տիգրան Ճիվանէկեանա միւրաճաաթ օլունճաղը կիպի, քեաֆֆէյի մէքեաթիպին տախի անընը ճամրնա կէօնտէրիլմէսի հագթիգա էտէր։

ԱՍԻԹԱՆԷ 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՀԱԼԸ ՀԱԶԸՐ

Ալէմանիանընը Պէրլին ահանամէսինտէն պէրու Ֆրանսայա գարշը պիր մէսլէքը միւլահմբեաանէտէ պուլունուպ, պէյնլերինտէքի խուսուսմէթի մուհապպէթէ թահվիլ իթմէեէ չալըշմագտա պուլունտուղու կէօրիւիւյօր։

Կէրէք Պէրլին ահանամէսինին ադընտան վէ կէրէք օնտան սոնրա բրէնս Պիզմարգ հէր վագթ Ֆրանսանընն տէպիրինի գապուլ իթմիշ, վէ քէնտիսի Ֆրանսայա իսթէտիյինի գապուլ իթտիրմիշ տիր։

Պու տէֆա իսէ, Ալէմանիանընն Աւսթրիա իլէ վագը օլան իթթիֆագընընն Ֆրանսայա պաղը չիւպհէլէր վերմէսի թապիի իսի։ Պու իթթիֆագընն պիր թէճավուզ մագսատը օրմատըը հալտէ, թէտտաֆի մագսատընա մէպնի օլաճաղը մալիւմ օրմաղլա, օ հալտէ Ֆրանսանընն հիչ պիր վագթ Ալէմանեատան ինթիգամ ալմասը վէ եասխատ Ալզաս իլէ Լօրէնին իսթիրտատընա գալգըշմասը միմքին օլամայաճագ իտի։

Իշթէ պու սէպէպէ մէպնի տիրքի, Ֆրանսա մէպուսլարը, մէճլիսի մէպուսանընն քիչատը իլէ պէրապէր գապինէթատան պու ահանամէնին մագսատընը սորմայը վարիֆէ ատտ իթտիլէր։

Անճագ Ֆրանսա՝ Ալէմանիա իլէ Աւսթրիա իթթիֆագընտան նէ գատար գօրգույօր իսէ, պու իքի տէվլէթ տախի Ֆրանսանընն Ռուսիա իլէ իթթիֆագ իթմէսինտէն, վէ Ալէման ճինսինին Սլավ իլէ Լաթին ճինսլերի թարաֆընտան թութուշտուրուլաճագ ատէշլերին օրթասընտա գալմասընտան օ գատար գօրգտուգլարը իչիւն, բրէնս Պիզմարգ էսկիտէն պէրու թութտուղու մէսլէքտէ պիր ատըմ տահա իլէրի աթարագ։ Ֆրանսանընն եէնիտէն կէյնիւնիւ էթմէեէ պաշլամըշ տըր։

Պու տիրլօմաթը գուրտուղու բօլթիգա բլանլարընը նէ տէրէճէտէ կիզլի թութտուղու, վէ սօրանլարա նասըլ միւպհէմ ճէվապլար վէրտիյի մալիւմ իքէն, պու տէֆա քէնտիսի Ֆրանսա սէֆիրինէ Ավսթրիա իլէ օլան իթթիֆագնամէսինի կէօսթէրմիշ տիր։

Պու իթթիֆագնամէ, թէտտաֆիի պիր մագսատա մէպնի օրմայուպ, պու իքի տէվլէթին թէմամիի միւքէյէթինի տախի թէահիւտ իթմէտիյինտէն, Ֆրանսանա էմնիյէթ հասըլ օրմուշ տուր։

Ֆել վագը Ֆրանսա, Ալէմանիա իլէ Աւսթրիանընն քէնտիսի ալէյհինտէ թէճավուզի պիր հարէքէթտէ պուլունմայաճագլարընը պիլմէյինտէն, վէ պիլ աքս քէնտիսի Ալէմանէանընն ալէյհինտէ պիր կիւն թէճավուզի պիր հալտէ պուլունուպ, զապթ իթթիյի եէրլէրի իսթիրատա իթմէք նիյէթինտէ պուլունտուղունտան։ պու իքի տէվլէթին թէճավուզի իթթիֆագընտան գօրգմայըպ, թէտտաֆիի իթթիֆագլարընտան գօրգմասը թապիի տիր։

Անճագ բրէնս Պիզմարգ Ֆրանսայը թէէմին իթմէքլէ պաշգալարընը չիւպհէյէ գոյօր, վէ չիմանէյէ գատար վերմիշ օրտուղու թէէմինաթը թէզգիգ իսէյօր։ չունքի Ֆրանսա պունլարընն թէտտաֆիի իթթիֆագընտան գօրգար իսէ, պունլարընն թէճավուզի իթթիֆագընտան տախի գօրգար տէվլէթլէր վար սըր։ Ալէմանիա իլէ Աւսթրիա տիբլօմաթլարը իսէ, չիմանէյէ գատար պունլարը թէէմին իչիւն, պու իթթիֆագընն մահտա թէտտաֆիի մագսատընա մէպնի օլտուղունու պէյան իսթյօրլար իսէ։

Պու իթթիֆագ թէճավուզի օլտուղու հալտէ, քիմ՞ն ալէյհինտէ օլապիլիր։ Ռուսիանընն ալէյհինտէ օլաճաղընտա չիւպհէ եօգ իսէ տէ, մագատատ՝ երինէ մէմալիքի Օսմանիյէյէ միւթէալլիգ օլտուղունտան, պիր մահարէպէ վուգուի թագտիրինտէ, մէյսանտա երինէ պու պիչարէ Շարգ թօբրաղը օլաճագ տըր։

Էլհասըլ բրէնս Պիզմարգն Ֆրանսա սէֆիրինէ վերմիյի թէէմինաթ տախի պիգիմ պու իքի տէվլէթին իթթիֆագը մագսատընտա էվվէլտէն պէեան իթմիշ օլտուղումուզ ֆիքրի թաստիգ իտէյօր։

* * *

Իրանտա կիւրիւլտիւլերի կիթտիրքճէ չօղալմագտա օլուպ, հիւքիւմէթին իթթիխազ իթտիյի թէտտապիրի չէտիտէ տախի ումումի ինկիլթէրրա ահալիսինին հիտտէթ վէ հէեէճանընը մուճիպ օլտուղունտան, Իրանտա մէսէլէսի կիթտիքճէ էհէմմիյէթ քէսպ իթմէքտէ տիր։

Հէեէթը վիւքէլատէն զաթէն մէմնունիյէթսիզլիք ումումի պիր սուրէթտէ օլուպ, վիւքէյայի հազրէնին թէպտիլի թալէպ օլունմագտա օլտուղու հալտէ, պու մէսէլէնին տախի զուհուրի, էֆքարը ումումիյէտի պիր գաթ տահա գապինէթօնուն ալէյհինտէ թահրիք իտէրէք, հէր թարաֆտա միթինկլեր թէչքիլ օլունմագտա, վէ մուխալիֆ պուլունանլար գապինէթօնուն ալէյհինտէ պուլունմագտա տըրլար։

* * *

Պու գատար վագթտան պէրու Պապը Ալիտէ միւզաքէրէ ալթընտա պուլունան մալիյէ մէսէլէլերինտէն պիրիսի ազըպէթ իսթամ պուլմուշ տուր։

Ցէվլէթ տախլի վէ խարիճի տուեունուն թագսիթլերինի վերմէեէ գարար վէրիպ, պունա սէնէվի 1,350,000 պին լիրա թախսիս իտիյօր, վէ գարշըլըգընը տախի կէօսթէրիյօր։

Իշթէ մէգքիւր գարարնամէնին սուրէթի ամիտե տէրճ օլունմուշ տուր։

1° Մարտ — 1880՝ սէնէսի քեանունի սանիի Ռումինին իսթիտասընտան իթթիպարէն, տախլի վէ խարիճի տույունը ումումիյէսի թահվիլաթընն թէգասիմի թէէտիյաթընա թարաֆր տէվլէթը Ավյէտէն սէնէվի 1,350,000 Օսմանլը լիրասը թախսիս օլունմուշ տըր։

2° Մարտ — Թախսիսաթը մէզքիւրէ՝ թահվիլաթըն գըյմէթը իթթիպարիսի իւզէրինէ այթը այտան ալթը այա իքի թագսիթլէ ֆայիզլերի թէէտիյէսինէ հասը օլունաճագ, վէ պիրինճի թէէտիյէ 1880 սէնէսի թէմմուզը ռումինին իւզ կիւնիւ վուգու պուլաճագ տըր։

3° Մարտ — Իշ պու թախսիսաթ մին հայս էլ մէճմու 1,350.000 Օսմանլը լիրասընա պալիլ օլմագ իւզրէ, էվվէլա թիւթիւն վէ թուզ վէ միւսքիրաթ վէ տակա վէ ի-բ՛ք վէ պալրգ ռեսմէրինին հասըլաթը սագիյէի սէնէվիյէսինտէն 1,100,000 օսմանլը լիրասը իքիրազ օլունտա գտան սոնրա, պագիսի թահվիլաթ համիլլերինէ այիտ օլաճաղընա, վէ անլէրին վէքիլլերինէ Պանգը Օսմանի վասիթասը իլէ թէսլիմ իտիլճէյլինէ տայիր պու կիւնքի թարիխէ հիւքիւմէթը սենկիյէ վէ Պանգը Օսմանի իլէ ճէմիյէթի թարաֆընտան Մ. Ֆօսթէր վէ Եմիլ Տըվօ վէ Ֆօն Հասս վէ Ժորժ Զարիֆի վէ Սալոմոն Ֆէրնանտեզ վէ Պէրնար Տուպինի վէ Լուսթաշ Լեվեէնիտի վէ Թէօտոր Մավրոգօրտատօ վէ Վլասթօ վէ Պարքեր վէ Սթէֆանօվիչ վէ Լէօնիտաս Զարիֆի վէ Ժորժ Գօրոնիօ զաթլար պէյնինտէ ադտ օլունան մուգավէլէճամէ ահքամը իլէ, սանէէն պու կիւնտէն իթիպարէն իշ պու գարարնամէ իլէ ան պէտ սենէ միւտտէթլէ պիրէմամիա թահվիլաթ համիլլերինէ թէրք օլունան Գրպրոս վէ Ռումելիի Շարգինին վարիտաթը սենէվիյէսի իլէ թէէմին օլունմուշ տըր։ Իշպու գաղշըլըգլարընն ատէմը քիֆայէթի թագտիրինտէ թախսասաթը մէգքիւրէ եվվէլա տէօրտինճի մատատէտ կէօսթէրիլէնս վէ պատէհու իգթիզա իտէր իսէ, խազինէի էճլիլէտէն պու խուսուս իչիւն պաչգաճա իքրազ օլունաճագ օլան վարիտաթ իլէ իքմալ օլունաճագ տըր։

4° Մարտ — Պալատէ կէօսթէրիլէն 1,350 000 լիրալրգ թախսիսաթը սենէվիյէսէն մատտա, հիւքիւմէթը Սենկիյէ տախլի վէ խարիճի տույունը մունթազամէսի թահվիլաթը համիլլերինէ էվվէլա Պուլկարիսթան վերկիսի իլէ տէվլէթը Ալիյէնին տույունը մունթազամէսի իչիւն Սըրպիա վէ Գարատաղ վէ Պուլկարիսթանա իսապէթ իտէն հիսսէի վերկիսէն տէվլէթը Ալիյէէէ այիտ քեաֆֆէի մէպալիղի, սանէէն իչերուտէ իհտաս օլունաճագ հէր տիւրլու վերկինին հաբլաթը սաֆիէէսինին պիր սիւլիսինիւ, սալիսէն թիճարէթ մուահէտաթընընն հիյնի բույէթինտէ կէօմրիւք բուսումաթընընն թէզայիւտինտէն հասը օլաճագ մէգտարընն պիր սիւլիսինիւ, բապիէն բէրինի նիզամընն մէվգիի իճրայէ վազընտա, թէմեթիիւ վերկիսի իլէ բէրինի վերկիսի պէյնինտէ զուհուր իտէճէք փաղշայը՝ պու կիւնտէն իթիպարէն գապալի թէզայիւր օլմաճագ պիր սուրէթէ պու էմրէ թախսիս պույուրուր։ Շու իչ տէօրթ նէվմ մուխասէսաթընն հասըլաթը՝ էվվէլա իգթիզա իտէր իսէ 1,350,000 լիրալրգ թախսաթը սենէվիյէի իքմալէ, սանէէն տույունը մէգքիւրէ թահվիլաթը ֆայիզլերի մէգտարընընն զամանը թախսիս օլունաճագ տըր։

5° Մարտ — Հիւքիւմէթը Սենկիյէ թահվիլաթ համիլլերի վէքիլլերի իլէ գարարլաշարրաճաղը պիր սուրէթը թէզվիյէի մախսուսէ իլէ՝ էվվէլա 1,350,000 լիրալրգ թախսիսաթը սենէվիյէնին վէ թախսիսաթը սարէէ մունզամէնին տալխլի վէ խարիճի տույունը մունթազամէսինին սունուփը մունթէլիֆէի թահվիլաթը պէյնինտէ նէ՛ սուրէթէլէ թագսիմ օլունաճաղընը, սանիէն թախսիսաթը սենէվիյէնին վէ հէր ալթը այտա հուլուլ իտէճէք թագսիթլերին նէ եօլա թէսվիյէ իտիլէճէյինի թային իյլեեէճէք տիր։

6° Մարտ — Պու գարարընն ահքամը օն սենէ միւտտէթ ճարի օլաճագ, վէ օ միւտտէթին ընդզասընա տախլի վէ խարիճի տույունը մունթազամէնին գայիզլերի իլէ բէս իլ մալէ մահսուպ ադչէլերինին չէրտիթի գաթիյէի թէսվիյէսի տիկէր պիր գարարնամէ իլէ թային օլունաճագ տըր։

Իշպու գարարնամէ մուվագգաթ օլմագ հասէպլի իլէ, թահվիլաթ համիլլերինին հուզուգունու ալա հալիհի պըրագմըշ տըր։ Հիւքիւմէթ ընէնիյէ՝ տախլի վէ խարիճի տույունը մունթազամէսի թահվիլաթը համիլլերինին մուվաֆֆագաթ վէ մուավէնէթի միւնզամմ օլմատըգճա, իշպու գարարնամէնին ահքամընը օն սենէտէն էվվէլ թատիլ վէ եա թատիլ իթմէքլէյի քէնտիսինէ դաթիէն նէնտի իտէր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Պաշ վէքեաղէթ թէրճէմանը վէքիլ էֆէյէ թէպտիլէն իչիւնճիւ ռիւիմպէտէն պիր գրթա մէճիտիյէ նիշանը իհսան պույրուլմուշ տուր։

—Յիւն գարատաղ սէֆիրի Մ. Բատոնիչ Պապը Ալիտէ խարիճիյէ նազրը իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր։ Իչիտիրիյինէ կէօրէ, կուսինա մէսէլէսինէ ալաֆրանկա նոյեմ. 27է գատար պիր գարար վերիլճէք տիր։

— Թէրճէմանը Հաբէբընը պէյանընա կէօրէ, Սուրիանընն բէսմի կազթասը, վալիի վիլայէթ Միսհաթ բաշա հազրէթլերի թարաֆընտան պիր էմրնամէ նէշր իտէրէք, իշ պու էմրնամէտէ, ըսլահաթ ատլիյէյէ տայիր պա իրատէի Սենկիյէ իճրա օլունմագ իւզրէ նէշր իտիլէն գավանիյի վէ նիզամաթըն թանրընմամասը, վէ երինէ էվվէլի կիպի մէհաբիմին միւլքիյէ մէմուրլարընընն նուֆուզու ալթընա պուլունմասը բէսմէն իլան վէ թէնպիհ օլունմուշ տուր։

Եինի մէգքիւր կազթանընն պէեանընա կէօրէ, Ադրիյէ նիզարէթինտէն Պապը Ալիյէ պու պապտէ մուֆասսալ պիր թագրիր իթա օլունմուշ տուր։

—կազթամէզտա էվվէլճէ եազրլարը վէճէլէ, ֆինէրլէր մուէսսիսի Մ. Միչէլին Սէրայ Պրունընտան Էյուպա գատար իքի սահիլ իւզէրինէ տէ ըրսթըմ եաբմագ իւզրէ պիր լայէհա թանզիմ իթմիշ օլտուղու մալիւմ տիր։ Պու տէֆա իշիտիրիկինէ կէօրէ, մումահիլյհ Մ. Միչէլ հուզուրը Շահանէյէ գապուլ օլունուպ, բլանընը խաբիրաի Շէհրիեարիյէ արզ իթթիքտէ, իրատէսի տախի սաղը օլմուշ տըր։

Պիր ռիվայէթէ կէօրէ, Մ. Միչէլ Իզմիրտէքի Տիւսօ պիրատէրլէր իլէ պէրապէր պու ինշաաթա թէչէպպիւս իտուպ, հալ պու քի չիտիրիք Օթամպոլ ճիհէթինտէ Սէրայ Պրունընտան Եէմիշ իսկէլէսինէ, վէ Գալաթա ճիհէթինտէ թոբխանէտէն Բէնճէնպիհ բազարընա գատար ըրսթըմ եաբաճագմըշ։

—Վէքիրն իֆատէսինէ կէօրէ, մալիւմ օլան միւզաքէրաթը մալիյէ իւզրինէ վիւքէյա իլէ Գալաթա պանքէրլէրի արատընտա քէյֆիյէթ գաբարլաշարրըմըշ, վէ ճումա երթէսի կիւնիւ նէթիճէէ գարար խաբիրաի Շահանէյէ արզ օլունմուշ տուր։ Իրատէսի սուտուր իտիճէ հէման մուամէլաթա պաշլանաճագմըշ։

—Եունան հուտուտ գօմիսիօնունուն օնունճու իհթիմաը տիւնքի կիւն վուգու պուլաճագ իքէն թէէխիր օլունմուշ տուր։ Մէսմուաթա կէօրէ, Օսմանլը գօմիսերլերի՝ կէրէք քէնտիլերի վէ կէրէք Եունան մուրախասալարը թաբիրնտան վուգու պուլան միւթալէպաթը հավի էվրաղի Պապը Ալիյէ թագտիմ իթմէք իւզրէ իմիշլեր։

—Պիր վագթտան պէրու հիւքիւմէթը Օսմանլիյէէ խրատմէթ իթմիշ օլուպ, խուսուսիյլէ ումուրը աալիյէտէ գուլլանլան էճանիպաէն պիր Ֆրանսըզ, պիր ինկիլիզ վէ պիր տէ Ալէման, մէհաքիմի թէֆթիշ իթմէք վէ պիր բաբօրթօ եաբմագ իւզրէ եազընտա Ռումելի վիլայէթլերինէ իրսալ օլունաճագլար տըր։ Պու մէմուրլար կէթտիքլերի մահալ էհալիսինին ալտագ ու ատաթընա կէօրէ իճրա օլունասլիլիր ըսլահաթը տա իրավէթէն բաբօրթօլարընտա պէեան իտէճէքլեր տիր։

—Մըսրրը միւթէվէֆֆա Ֆաղըլ Մա սթաֆա բաշանըն սէրասքիրճիլիճ մանսուրը Ռիւշտի ադէյ, 18 եաշընտա օլտուղու հալտէ պու տէֆա Մըսրրտա վէֆաթ իթմիշ տիր։

—Պիր միւտտէթտէն պէրու մէկտունէն Բօսֆատա պուլունան իթթալիա սէֆարէթխանէսի պիրինճի թէրճէմանը Մ. Վէրնօնի կէչէն կիւն Տէրսաատէթէ ավտէթ իթմիշ տիր։

—Արնավուտ քիթապէթինին Արնավուտլար միյանընտա նէշր ու թաամիմի վէ Արնավուտլուգատա մէքթէպ քիւչատը իչիւն պիր Արնավուտ ճէմիյէթի իրմիյէսի թէշքիլ օլունմուշ, վէ պու ճէմիյէթին խայիճէ մէպլաղը վար իմիշ։

—Սէլանիք վիլայէթի տախիլինտէ ճումատա Պաշա գատասաբյլա, Ալյտըն վիլայէթի տախիլինտէ Թավաս գատասաբսընտա պիրէր թէլէկրաֆիանէ քիչատ օլունմուշ տուր։

—Պէյօղունտա կիճէլէրի պէքլէմէք իւզրէ կէչէնէրտէ թաեին օլունան ասաքիրի նիզամիյէ նօգթաարը պու քերրէ գաղրէթլերի թարաֆընտան պիր էմինամէ նէշր իտէրէք, իշ պու էմինամէտէ, ըսլահաթ ատլիյէյէ տայիր պա իրատէի Սենկիյէ իճրա օլունմագ իւզրէ նէշր իտիլէն գավանիյի վէ նիզամաթըն թանրընմամասը, վէ երինէ էվվէլի կիպի մէհաբիմին միւլքիյէ մէմուրլարընընն նուֆուզու ալթընա պուլունմասը բէսմէն իլան վէ թէնպիհ օլունմուշ տուր։

—Ռուսատանի Գաբրիել էֆենին Արաբ Թապիասը գօմիսիօնընտա սըր քեանթիպլիք մէմուրիյէթիլէ պուլունմագ իւզրէ պունտան էվվէլ Եահեա բաշա իլէ պէրապէր Սիլիսթրէեէ ազիմէթ իթտիկինի եազմըշ իտիք։ Պու տէֆա էֆֆի մուամիլիյէ իքմալը մէմուրիյէթ իտէրէք, Սթամպօլ ավտէթ իթմիշ տիր։

—Պու սապահ պահրիյէ ասքէրի գրեաֆէթինտէ պիր գաչ նէֆէր գամալարը Շահզատէ պաշընա պիր սարրաֆքն իւզէրինէ պիլ հիւճիմ թէհտիտ իտէրէք, ճամէքեանընընն իչինտէ պուլունան քեաֆֆէի մէպալիղինի զասպ իտիւպ, ֆիրար իթմիշլեր տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԶԷՅԹՈՒՆ

Կիլիկիա կաթողիկոսը Ամեն. Մըկրտիչ Ս. հազրէթլերի թարաֆընտան ճումատա իրթէսի կիւնիւ Բաթրիգ խանէեէ վարիտ օլան պիր գրթա թէլէկրաֆ, Մարաշտա եիւղտէն միւթէճավուզ Զէյթունլու մահպուսին հազգընտա ափվը ումումի իլան օլունուպ, սէպիլլերի թախլիյէ օլունտուղունու մա էլ մէմնունիյէ խապէր վէրտիյի կիպի, Քէօսէեան Սարգիս էֆֆէնին տախի Զէյթունա գայմագամ նասպ պույրուլտուղունու պէեան իթմէքտէ տիր։

Զէյթունի մէսէլէսինին պու սուրէթէ հալլ ու թէսվիյէսի իւզրինէ, պիր սէնէտէն պէրու պուլատա պուլունմադտա օլան Ֆըրնուզ վանահայրը Գեր. Նիկողայոս Սրբազան, վէ Զէյթունլու Զագրեան Յարութիւն էֆ. վէ հաճի փանոս ադանն վախանընընա կէթմէեէ մէէղուն պուլունտուղլարընը բաթրիգ Ամեն. Ներսէս Ս. հազրէթլերի քէնտիլերինէ իսլաթար պույուրմուշլար տըր։

Քէզալիք հոկտ. 22 թարիխի իլէ Մարաշտան վարիտ օլան պիր մէքթուպտան տախի մէպլինէ նազրէն, Զէյթունի վերկիսինին սենէվի 25,000 ղրշ. գաբարլաշարրըլմըշ օլտուղու անլաշըլմըշ տըր։

Խմի ճէպկիը Զէյթունի մէսէլէսինին հիւսնիւ թէսվիյէսի հագգընտա կէրէքբատիշահըմըզ էֆֆէնտիմիզ հազրէթլերի վէ միւդէյլերի ֆիկրամ հազարաթընա վէկերէք տիւվէլը միւթէհապէ վէ գօմիսէր Սայիտ բաշա վէ Նուրեան էֆֆէնտիյէ, վէ բաթրիգ Ամեն. Ներսէս Ս. վէ կիլիկիա Ս. կաթողիկոսու հազարաթընա, միրլէթ նամընա օլարագ ալէնէն պէեանը թէչէքքիւրլէ պէրապէր, Էրմէնիսթանի մէսէլէի իսլահաթընընն տախի ադ կիւնտէն հիւսնիւ սուրէթլէ թէսվիյէրլէր օլաճագընը իմիտ վէ թէմէնիի իտէրիզ։

Պու կիւնքի վուգուր կազէթասը տախի Զէյթունն հագգընտա Մարաշտան ալտրդը ամիտէքի թէլէկրաֆը նէշր իթմիշ տիր։

«Մարաշ 7 Նոյ.

«Ոյէի հազրէթը Բատիչահիտէ Զէյթունն մէսէլէսի պիտտի, ասայիշ վէ էմնիյէթ քէմարինի պուլատու Վալիմիզ, վէ ֆէվգէլատէ գօմիսերիմիզ Սայիտ բաշա հազրէթլերինին չու մուվաֆֆագիյէթը հաքիմանէսի պուրատա հէրքէսին լիսանը թագտիսինտէ տէվէրան իտիյօր։ Ռումում Խալամ վէ Խրիսթիյան՝ միւտավիմի շիւքիւրսէնան Բատիչահի տիր։»

—

Բաթրիգ Ամեն. Ներսէս սրբազան հազրէթլերի տինքի կիւն Պէյ օղլունտա Օրմանեան վէ Ղապուլճահան վէ Ազնաւոր էֆֆէնտիրին խանէէրինտէ պիթթէյրլի, մումահիլ յհիմ էֆէնտիլերի վէ խանէտանլարընը թալթիֆ իյէմիշլեր տիր։

—

Կէչէն կիւն Բաթրիգխանէտէ իճթիմա իթմիշ օլան Խառն ժողով, Էրզինճան առաջնորդ Գեր. Հմայեակ վարդապետ իչիւն նշան վէ ֆէրման թալէպ իթմէք իւզրէ Պապը Ալիյէ պիր թահրիրաթ եազընընա դարար վերմիշ տիր։

—

Տիգրանեան Գեր. Մկրտիչ եպիսկոպոսը Պաղատատ առաջնորդությունա թային օլունտուղու պունտան էվվէլ եազընընը տիր։ Պու տէֆա Խառն Ժողով Պաղատատ վալիսինէ պու պապտէ պիր թավսիեէնամէ եազմադա դարար վերմիշ օլտուղու իչիտիրմիշ տիր։

—

Մալաթիատա չիմանէյէ գատար հէման հիչ մէքթէպ պուլունմատընը ճիհէթիլէ, մահալը մէկթիրտէ մէքթէպ այմագ վէ իւյում ու ֆիտնուն նէշր իթմէքիւզրէ Բաթրիգխանէ՝ առաջնորդ Սրապիոն եպիսկոպոսա թահրիրաթ իրսալ իտէճէք տիր։

—

Կէյվէ գընճրար գարիյէսինտէն եազընընընա կէօրէ, օրատա միլլէթիմիզէն պիր երքէքլէ իչ գատրն, իչ տէօրթ սէնէտէն պէրու իսլամիյէթի զապուլ իթմիշ իքէն, պու տէֆա Խզմիր առաջնորդ Վքիլի Գեր. Յովհան վարդապետ գարիյէի մէքթիրէտէ կիթտիկնտ, մերգումանի իզգարը նէշամէթ վէ բէշլիանի իտէրէք, եինէ էրմէնիյէ վ. խրիսթիյանընընա ավտէթ իթմիշլեր, վէ մումանիյէյի վարդապետ թարաֆընտան պիլ մէմնունիյէ գապուլ օլունմուշլար տըր։

Հարիր (իբէք) ֆապրիգալարընա տայիր իսան։

Հարիր ֆապրիգալէրինտէ վէ ուն տէյիրմէնլերինտէ վէ սայիր ֆապրիգալէրտէ պուլունան հարիրը վէ ածը սու իլէ իյէմէքտէ օլան վաբօր դաղանլէրինի թէմիզլէմէք վէ թէմիզ սագլամագ (եանի բիւֆէքէ բէյատ իթտիրմէմէք) իչիւն Մ. Բէնէ Ցէմարթէնօնուն իմմէյագը թերթիպի իսթիմալ օլունուր իսէ, էվվէլա քէօմիւր եախօտ խաթագ եազըլըբդատ, եիւզտէ երիմտէն զիյատէ թասարրուֆ (էգօնոմի) հուսուլէ կէլէճէկի վէ պաշգա մուամէլաթտա խայլը թէմէթիւի մուճիպ օլաճագը պէեան օլունուր։ Խիւսավէնտիկեար վիլայէթի տախինտէ վէ պաշլըճա Պրուսա վէ Պիլէճիք վէ ճիվար գարիյէլերտէ պուլունան հարիրը ֆապրիգալարընտ պուլունան հարիրը ֆապրիգ աթօրէրինին մուիմիս օլմագ, վէ թէրթիպի մէկքիւրտէն խաթէտիրլերի մըդտար իշթիրա իթմէք իւզրէ, Պրուսատա իբէք խանընտա 40 Ն° իլէ մուբարագամ Լմիրդեան Պետրոս էֆֆէնտինին օտասընա միւրճաաթ իթմէլերի խասէթէն իսլաթար օլունուր։ 7—2

ՔԻՒՐՏԻՍԹԱՆ ՎԷ ԷՐՄԷՆԻՍԹԱՆ

—

Հաշտէթլու Ինկիլիզերու Դրալիչասը վէ Հինտիսթան Իմպէրաթօրիչասը հաղորէթլերինն Տէրսաատէթ սէֆիրի քէպիրի Ալալէթլու Սըր Օմթէն Հէնրի Լէյըրտ ճէնապլերի թարաֆընտան Փի-բրէոնան վէ Էրմէնէոնան իմլերինէ տայիր վագի օլան պէեանամա ճէվապտանամէի ամիղանէմիզ տիր։

—

Ալալէթլու սէֆիր հաղրէթլերի,

Ալրլարան պէրու Էրմէնիսթանն իսմիյլէ թանըլմըշ վէ հալա Էրմէնի միլլէթինին պիր միհիսիր գըսմը թարաֆընտան մէսբուն պուլունան, վէ Ինկիլթէրրա իսմի Զաթը Համիյէթսըֆաթլերի իչուն նէ՛ տէրէճէ թաթլը օլապիլիր իսէ, հայիզ օլսուղու պու Էրմէնիսթան իսմի տէ պիզիմ իչուն այնը տէրէճէ թաթլը օլան պիր էեալէթը վասիյէնին իսմինի տէյիչտիրիպ, Քիւրտիսթան իսմի իլէ թապիր էմմէքտէ պուլունտուղունուզա տայիր, բաթրիդիմիզ բիւթպէթլու Ներսէս Սրբազան հաղրէթլերի թարաֆընտան ճանիպի ասպէթբէնահիլերինէ կէօնտէրիլէն մէքթուպուն, վէ օ պապատէ թարաֆընըզտան ասալէթլու Մարքիզ օվ Սալիսպըրի հաղրէթլերինէ իրսալ գըլընան թահրիրամէն սուրէթլերինի, ալիրէն նէյը օլունան Մավի Քիթապտա ապիմ տըգդաթլա միւթալաա իյլէտիք։

Բաթրիդի միւարիլէյհ հաղրէթլերի, պու թէպլիտուիլի իսմի պիր սէհվէ համլ իմիվ, վէ քէնտի մէքթուպընտա օ պապատէ բէք ըսրար իմէմիշ իսէ տէ, մատտէ էօյլէ օլմայըպ, ճիտտի սուրէթատ, հիւբիւմէթի մէթպուէնիզին վէ Ինկիլիզ գօնսօլօսլարընըն Էրզէրում, Վան վէ Տիարպէքիր վիլայէթլերինէ մէմուր պուլունան պինպաշը Թրօթթըրն քէնտիսինի տայիմա «Քիւրտիսթան գօնսօլօսու» ատտ իմէմէքտէ, վէ Լօրտ Սալիսպըրի իլէ զաթը պիլէրի, միւմայիլէյհի այնի իսմէ թանըմադտա, վէ «Էրմէնիսթան Էրմէնիլերի» իսմինի վերտիյիմիզ ատէմիրէ, թահրիրաթը բէսմիյէլերինիզտէ «Քիւրտիսթանտա միւթէմէքքին Էրմէնիլեր» իսմինի վերմէքտէ օլսուղունուզ, երինէ մէզքիւր Մավի Քիթապտան, արթըզ շիւպհէեէ մահէլ պըրադամնայաճադ պիր սուրէթտէ միւսթէպան օլմադտա տըր։

Բաթրիդ հաղրէթլերինին մէքթուպունա ճէվապ վերմէքլիյի ճայիլ կէօրմէմիշսինիզ։ Էկէր միւշարիլէյհ հաղրէթլերի խուսուսի պիր մէքթուպ եազըլը օլսա իսի, շու սիւբիւթիւնիւգիւն պէյլիւբ պիր էհէմմիյէթի օլմադըր։ անճադ, Ներսէս սրբազան օ դըսա վէ լիւզումունտան զիյատէ նազիքանէ մէքթուպունու, ումումէն Էրմէնի միլլէթի նամընա օլարադ եազմըշ, վէ օ միլլէթին սէվապըդ վէ հըսսիյաթընտան պահս իյլէմիշ օլսուղունտան, էօյլէ պիր մէքթուպա, աղ չօղ էմմիյէթպախշ պիր ճէվապ կէօնտէրմէէէրէք, թէքմիլ պիր միլլէթին էֆքեար ու հըսսիյաթընա զէրրէ գատար էհէմմիյէթ վերմէմիշ օլմանը, լօրտ Գասբլրէ վէ լօրտ Վէլլինքթօն կիպի սէլէֆլէրի պուլունան պիր Թօրի հիւբիւմէթին էլչիսինէ թէմամը, յա եազըչը պիր Նէ՞ էր օլմադա, օլ պապատէ Զաթը սաբըլանէլերինի խալիսանէ թէպրիք իտէրիզ . . . :

Հէր նէ հալ իսէ, լօրտ Սալիսպըրիյէ կէօնտէրտիյինիզ մէքթուպ, անճադ Մավի Քիթապ թապիր օլունան ըսսթա չանթասը իլէ բաթրիդին էլինէ կէչէճէք տօլայրսան պիր ճէվապ օլմադա, օ պապատէ միւթալաանը ահիզանէմիզի պէր վէճհի զիյր մուսթասարէն պէեան էյլէմէք իւզրէ, միւսաատէի Ալալէթբէնահիլէրինի նկյաղա ճիւրաթ իտէրիզ։

1° Ինկիլթէրրա խարիճիյէ նազըրընա կէօնտէրտիյինիզ թահրիրաթտա, Ներսէս սրբազանըն չիքեայէթինի զիքր իթտիքտէն սոնրա, պիր «Էրմէնիսթան» իհտաս իթմէք իչիւն վագի օլան պիր «Թէշէպպիւս»տէն պահս իտիյօրսունուզ։ Ֆագաթ բաթրիդ հաղրէթլերինին վագի օլան չիրեայէթինին օ «Թէշէպպիւս»լէ նէ՞ այագաը օլապիլիր իտի։ Էրմէնիսթան եէնի իհտաս օլունաճագ տէեիլ տիր։ Ֆագաթ պիր մէմլէքէթ, քէնտիսինին Ռուսիա վէ Փէրսէրէ վէ Ճուրճիստան խամնի հայիզ օլմադըա պէրապէր, Բուլղարիստան թէշքիլաթը պուլունմամադ օլապիլիր։ Նէ՞ տիր սիզին Իրլանտա, Սգօչիա, Ուէյլս վէ զայրիհիւմ։ Էկէր բօլիթիգաճա թէշքիլաթը օլմայան պիր մէմլէքէթէ քէնտիսինին իսմի թապիսինի վերմէմէյի իսէ, նէ՞ տիր սիզին օ իսմէր։

Սանիէն, էկէր պիր մէմլէքէթէ պիր իսմ վերմէնին բօլիթիգաճա մանասը օլայօր, վէ ոնուն իչիւն Էրմէնիսթանա քէնտի իսմինի վերմէէօր իսէնիզ, նիչիւն Էրմէնիսթանա Քիւրտիսթան տէեօրսունուզ։ Քիւրտիսթան իսմիյլէ վա՞ր մը տըր պիր հէեէթի բօլիթիգէյէ, քի Էրմէնիսթան վիլայէթլերի օնա թապի պուլունսունլար։ Վէ էկէր Էրմէնիսթանա Էրմէնիսթան իսմինիվերէրէք թահրիրնտան «պիր Էրմէնի մէսէլէսի» չըգարըմըշ իսէ, Էրմէնիսթանա Քիւրտիսթան իսմի վերերէք պիր Քիւրտ մէսէլէսի չըգմա՞ղ մը։ Վէ պունտան դաթինազար, Իրլանտա Իրլանտա օլտուգճա, լօրտ Գլադընսթիլը, սինիրլերինէ տօղունմադտա օլան «Իրլանտէղ մէսէլէսինի» դաբամադ իչիւն, Իրլանտայա Իսլանտա իսմինի վերսէ, պու թէտպիրէ սիզ պիլէ կիւմէզմիսինիզ։

Հայտէ ֆարզ իտէլիմ քի պիր էյալէթէ քէնտի իսմի թարիխսինի վերմէքլէ, թահրիրնտան բօլիթիգա մանասը չըգար։ Ֆագաթ օլ վաղըթի, Պապը Ալինին եաբատըզը կիպի, Էրմէնիսթանա սատէճէ վիլայէթլերին իսմինի վերսէնիզ տահա մուվաֆֆրզը հալվէ մասլահաթ օլմա՞ղ մը իտի։ Հալ պու քի սիզ, Էրմէնիսթանտա վէ Էրմէնիլերին եիւբէրլերինտէ թուրտուգլարը մէվգի, մայիւիս ամմէ օլան պիր դավմնին իսմինի Էրմէնիսթանա վերմէքլէ, օ «բօլիթիգա մանասընը» ֆարգընա վարմայարագ չըգարմադտասընը։ Պապը Ալի, Օսմանը նօգթաի նազարըյլա պու պապատէ չիմտիյէ տէկին բէք տօղրու պիր մէսէլէ թուրմուշ իտի։ Հիչ պիր էյալէթի, գավմիէթ վէ թարիխ իսմիյլէ թանըմադ իտի։ Գուլղարիստանը պիլէ «Թունա պիլայէթի» նամլյա թանըը իտի։ Արնավուտլուղա «Շգօտրա, Գոսովա վէ Եանեա վիլայէթլերի» իսմլերինի վերմէքտէ տիր, վէ Ֆուատ բաշա զէմանընտա եաբընըզ Տիարպէքիր վիլայէթինէ «Քիւրտիսթան» իսմինի վերիր իքէն, մուախսարէն օնու տա հալ վէ մանթըգա մուղայիր կէօրէրէք լազվ իթտի։ Սիզ իսէ Էրմէնիսթանա Քիւրտիսթան իսմի վերիյօրսունդ, վէ ֆագաթ պու տուրէթլէ Էրմէնի մէսէլէսինի (էկէր ֆիլ վագի էօյլէ պիր մէսէլէ վար իսէ) դաբամահա մուվաֆֆադ օլմասընընդա չուտա պիրտէիլատտ օլունապիլիր քի, իչ պու Ինկիլիզ դօնսօլօսլարը վէ պին պաշը Թրօթթըր բաթրրտըսը չըգմատան ադտէմ պու Քիւրտիսթան վէ Էրմէնիսթան մէսէլէսինին լագըրտըսը հէման հիչ օլմազ իքէն, չիմտի Էրմէնի միլլէթինի վէ մաթպուաթրը էն զիյատէ իչղալ իտէն մէսէլէլերտէն պիրի պու օլմուշ տուր։ Սիզին եաբատըզընըզ մէսէլէյի ֆոքմէ օլմայըպ, օնու ուբմէ տըր, վէ պիլիրսինիզ քի պապը չէյլէր գաբամադլա իսթիւ էօրթիւլէպիլիր իքէն, սըգըրըզտա բաթլարար։ Իչթէ պու նա տէրլեր էմրի պասիրէթ, էօյլէ տէյիլ մի։

Հասընը, մատէմ քի մէսէլէնին բօլիթիգա ճիհէթինտէն պահս իթմէքտէյիզ, Զաթը սաբլանէլերինէ չունու իլիթար իթմէք իսթէրիզ քի, պիր մէմլէքէթէ պաշգա պիր իսմ վերմէքլէ պիր բօլիթիգի մէսէլէ (էկէր օ տա վար իսէ) սիթր օլունամադ, վէ քէպա, պիր մէմլէքէթէ քէնտի իսմի թապիսինի վերմէքլէ, միճերրէտ պիր բօլիթիգա մէսէլէսի չըգմաչըպ, օ մէսէլէ, պէրլիաքսի թագտիրինտէ չըգար։ Լազիսթան Պուլղարիստան, Արնավուտլուգ, Եունանիսթան, Լէհիսթան, Իրլանտա, Ցալմացիա, Խուռաթիսթան վէ տահտապիր թագտիրմ«ինսթան»լար վէ «սթան»լար պիզիմ լէհիմիզտէ պիրէր գավի պուրհան աբրլար, վէ լազըրտը սիզին կիպի պիր ինճէ ֆիքրի տիրլօմաթլա օլսուղտա, թաֆսիլաթա կիրիշմէէ հաճէթ կէօրմէյիզ։

2°—Ֆագաթ էյէր մէսէլէնին բօլիթիգա ճիհէթինտէն սարֆը նազար իտուպ գավմիյէթ, թարիխ վէ ճօղրաֆիա ճիհէթինէ հապրը տըգդաթ իթտէք, երինէ սիզի, վէ հիւբիւմէթի մէթպուէնիզի հագդըզ կէօրմէքտէ յիզ։ Վէ ֆիլվագի, սիզին դօնսօլօսլարընընդն լաբօրթօլարը, Էրզրում վէ Վան վիլայէթլերինտէ Քիւրտլերին Էրմէնիլերտէն չօղ օլուգլարընը իտպաթ իտէմէմէքտէ տիրլեր, վէ պիլաքս, պունտան պիր գաչ հաֆթա մուգատամէմ պիզիմ Լ՝ Թէ-ուէ նիմ բէսմի ղազէթատա նէյը օլունան պիր սթաթիսթիգտէն անլայրլտրընա կէօրէ, Էրզրում վէ Վան վիլայէթլերինտէ պիր միլեօն գատար սէքէնէ պուլունուպ, պունլարտան 500 000 գատարը Էրմէնի, վէ գալան 500,000ին 350,000ի թիւրք վէ 150,000ի Քիւրտ տիր։ Իմթէ կէրէք պու սթաթիսթիգտէն վէ կէրէք սահիր սթաթիսթիգլերտէն անլայրլտրընա կէօրէ, Էրզրում վէ Վան վիլայէթլերինտէ այրը այրը ալարադ, թիւրք վէ Քիւրտ ղավմիրը, Էրմէնի գավմնտան զիատէ օլմայըպ, հէլէ Քիւրտլեր բէք կէրիտէ տիրլեր։

Պունտան գաթի նազար, Էրմէնիսթանտա միւթէմէքին քիւրտլերին պիր պէօեիւբ գըսմը նամադ, եանի խայմէնիչին օլմադլա, վէ քէօյլերտէ վէ չէհրլերտէ իդամէթի կեահրը օլմամադա, տահի սէքէնէ սրրասընա կէչէմէեէճէքլերի թապիլի տիր, վէ չու հալտէ, Էրմէնիսթանտա Էրմէնի դավմընա գարշը Քիւրտ դավմընտան ասլա պիր էքսէրիյէթ թէչբիլ օլմանմադ։

Սալիսէն, չուրասընը տախի իրմթար իթմէք իսթէրիզ քի, Էրմէնիսթանտա միւթէմէքքին պինլէրճէ Քիւրտլերին վէ Թիւրքլերին ասլը Էրմէնի օլմադլա, իտտահիզ դավմիյէթ իւզէրինէ օլտուգճա, պու նոգթայը տա նազարը տրգդաթտան պայիսթութմամադ ֆարզ տըր։

Հէյէ մէմէնիեէթ վէ թարիխ վէ ճօղրաֆիայա կէլիր իսէք, Քիւրտլերի Էրմէնիլերէ գարշը չըգարմագըզ բիւսթամալըզընը պիզիմ Մաժօր Թրօթթըրտա եաբամաեաճագ օլտուղունտան, օրասընտան սարֆը նազար իսէրիզ։

3°—Իմթէ, միլլէթտաշլարընընզ քէնտի վաթանլարընը թէհի պըրադմամադ վէ պիլաքս քէնտի վաթանլարընա դուվվէթ վերմէք, եանի օրատա արադի վէ սէրվէթ բէյտա իթմէք, օրատա արթմադ, չօղալմադ, իլերի կիթմէք վէ օրատա տահա զիյատէ քէսրէթ իւզրէ պուլունմադ իչիւն չօղլուգ չալըշմայըպ, պիլաքս պու պապատէ գայտասընընզ կէօսթէրմիշ օլտուգլարը հալտէ տախի, Էրմէնիսթանա Քիւրտիսթան իսմինի վերմէքլիկին նէ՞ բօլիթիգաճա, նէ՞ գավմիյէթ վէ նէ տէ թարիխ վէ մատէնիյէթճէ պիր սէպէպի մէյդանա օլմայըպ, պու թէպարիի իսմ, թօրի գապինէթլերին մուրիյէթ մէսէլէլերինտէ կէօսթէրտիքլերի ասարը մէհարէթտէն մահատուտ պիր թէպարիի քէյֆի (ուդէրէբ) օլտուղու մէվգիի սուպութա վասղ օլմադտա տըր։

4°—Զաթը ասպէթբէնահիլէրի, լօրտ Սալիսպըրիյէ կէօնտէրտիյինիզ թահրիրաթտա, պիր էէ-էէ-ռոռ լազըրտըը իսէյօրսունուզ։ Ամէկպա Պապը Ալիտէն Մաժօր թրօթթըր իչիւն «Էրմէնիսթան դօնսօլօսու» տէյէրէք պիր էէ-էէ-ռոռ իսթէեէճէք օլտունուզ տա վերմէ՞զ տէյի մի գօրդտունուզ, վէ Պապը Ալի էօյլէ պիր էքսէքուտաթուր վէ՞րմէյօր տէյի մի Էրմէնիսթանա Քիւրտիսթան իսմինի վերտիրմէք։ Պիր էքսէքուտաթուր ալմադ իչիւն Էրմէնիլերին վարմանընա Քիւրտիսթան իսմի վերմէք, տօղրուսու բէք կիւզել ալըշ վերիշ։ պու բազարլըգ, ղարիպլիք վէ էհվէնլիք ճիհէթիյլէ պապը սայիր մէշհուր բազարլըգլարը տա կէչիյօր։

Լաթիֆէյի պէր թարաֆ իտէրէք, Զաթը սաբլանէլերինէ չունու տէմէք իսթէրիզքի, պու իտտահանընըզտա, չիւրիւբլիւքտէն եանա եօգարքի իտտահալարընընզտան կերի դարմայօր։ Մաժօր Թրօթթըրա «Էրմէնիսթան գօնսօլօսու» տէյէմէմէքտէ օլտուղունուզ իչիւն «Քիւրտիսթան գօնսօլօսու» տէմէնիզ, ամիվ իտէրսինիզ ամմա, մանթըգա վէ մատէնիյէթէ մուգայիր տիր։ Էֆէնտիմ, հիչ պիր իսմ պուլամադընընզ վէ վիլայէթ իսմի տէ վերէմէտինիզ իսէ, «Իսմինի վերէմէտիյինիզ էյալէթլերին գօնսօլօսու» տէյէյտիրինիզ։ Հէր հալտէ պու իսմ, մանթըգա տահա մուվաֆֆրզ օլմա՞զ մը իտի։

5°—Պապը Ալինին Էրմէնիսթան իսմիյլէ պիր էյալէթ եախատ վիլայէթ թանըմամադտա օլտուղու իտտահանընըզա կէլինճէ, ճէվապէն տերիզ քի, Պապը Ալի բէք տօղրու պիր մէսէլէ թուրմուշ տըր։ Օ էօյթէտէն պէրու գավմիեէթ վէ թարիխ իսմիյլէ հիչ էյալէթ եախատ վիլայէթ թանըմամըշ տըր, վէ թանըմադ ֆագաթ սիզ նէ՞ եաբմըշսընընզ։ Պապը Ալինին ատէթինի զիքր իտտ յօրսունուզ։ Զաթը սաբլանէլերինին Շարգ ասարը սթիդէսինճէ օլան մէհարէթի միւսլիմէմանի եինէ զաթընընզա պըրադադագ, աչրճէ տէրիզ քի,— Բ՝ուՀ՝ էէ ԹՈ՝ Պապը Ալի ԷԷԱ ԷՈՒԲԸԼ ՀԱՐԸ։

6°—Էրմէնիսթանը եահուտիսթանա պէնզէտիյօրսունուզ։ Ֆագաթ վագթըյլա եահուտիսթան ատտ իտիրմիշ օլան եէրտէ չիմտի էէրդ պէշ պինտէն զիատէ եահուտի օրմանընընը, հաթթա սիզին սոն Մավի քիթապ խապէր վերիյօր։ Իմտի, ասրլարատան պէրու վաթանլարընը գամիէն թէբրէլ, տիւնեանընն տէօրթ թարաֆընա տաղըմըշ ալթը եէտի միլեօն եահուտի պուլունտուղու հալտէ, սօնրատան կիտէրէք եահուտիսթանտա եէրդէշմիշ օլան շու 25,000 եահուտիրերի, ասրլարատանպէրու քէնտի վաթանլարընտա իդամէթ իթմէքտէ տէվամ իթմիշ օլան եիւզ պինլերճէ էրմէնիլերէ վէ օ եահուտիսթանը տա էրմէնիսթանա թէշպիհ իթմէք, էմմալը կէօրիւլմէմիշ հագդըզընընդարատան տէյիլ իսէ տէ, Զաթը սաբլանէլերի կիպի բէվիյէթսիմամի տիբլօմաթլարընն նէ՞ զէբեավէթ վէ նէ՞ տէ ինսաֆընտան մէմուլ օլունուր պիր քիւսթախլըգ տըր։

Ասլէթլու սէֆիր հաղրէթլերի,

Լազըրտըմըզ պիթթաղ ուզամըշ օլտուղունտան, վէ պիզ իսէ Զաթը տաբլանէլերինէ խօշլանմադընընը պիր մէսէլէտէն տօլայը պաշ աղրընը վիրմէք իսթէմէտիլիմիզտէն, թահրիրաթըմըզա պուրատա խիթամ վերերիզ։ Ֆիլվագի, հագդընընզտա պիրազ սէրպէսթ լիսան գուլլանարգ։ Ֆագաթ պիզ պունու Ինկիլիզերին ֆէյզ բէյ տէն հագդ իսէք օլտուգլարընը պիլերէք եաբմըշընզ տըր, վէ էրմէնիլեր սիզտէն բէք կիւճենիլ իսէ տէ, սիզին Էրմէնիլերտէն վէ էրմէնի մուհարիրլերինտէն կիւճենճէք պիր շէյլինիզ օլմատընընը զանն իթմէեէ ճէսարէթ իտէրիզ, վէ ինսանլիյէթ վէ մէտէնիյէթ նամընա օլարադ բրօթէսթօ իթմէմիզլէ պէրապէր, Էրմէնիսթանը Քիւրտիսթան ատտ իթմէք կիպի պիր խաթա հագդընտա նազարը ինսաֆ վէ տըգդաթընընզը տավէթ իտտերէք, իհթիրամաթը ֆայիգա վէ միւսէլլէմմիզլէ զալընընզ։ Բ.

ՄԱՎԻ ՔԻԹԱՊ

—

ՍԹԱԹԻՍԹԻԳ

—

Մավի քիթապընը միւնտէրիճ օլտուղու միւթէնէվի վէ միւթէասիտա սթաթիսթիգլերտէն, շիմտիյիք, տօղրուտան տօղրույա Էրմէնիսթան վէ Քիւրտիսթանա միւթէալլիգ օլարադ, նամ՝ 75 թահրիրաթը հավի օլտուղու սթաթիսթիգի տերճ իտէրիզ։

Պին պաշը Թրօթթըր թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ օլան պու թահրիրաթ, պիլմէյիզ նէ սէպէպ մէպնի, Մավի քիթապտա այնէն տերճ օլունմայընը, անճադ պիր գըսմը (էէ-ԴՐՈԷ) նէյը օլունմուշ տուր, քի պունուն այնէն թերճէմէսի պէր վէճհի աթի տիր։

«Էրզրում, 15 յուլիս, 1879

«Թաֆսիլաթա կիրիշմէյէրէք, չունու պէյան իտէպիլիրիմ քի, ըսմի սթաթիսթիգլէրէ նազարէն, Էրզրում վէ Վան վիլայէթլերինտէ Խրիսթիյան վէ Խալամ դիւքուրուն (էրքէքլերին) ատէալէրի պէր վէճհի զիյր տիր։

	Մէ՝-ուՀ՝	Ղայրէ Դ՝-ուՀ՝
Էրզրում,	197,768	55,043
Վան,	126,208	97,555
	323,976	152,598

«Իչպու 97,555 Խրիսթիյանլարտան ագալի 20,000 ի Նեստորական տըրլար (Ասորի գավմնտան)։

«Տիկէր ճիհէթտէն, պու թարիվարտա խայը սէնէլէր Ինկիլիզ գօնսօլօսու պուլունմուշ օլան Մըսթըր Թէյլըր, չիմտի պէնիմ գօնսօլօսճա սէլամիյէթիմ Թահրիրնտա պուլունան վիլայէթլերին, Եանի Էրզրում, Վան, Տիարպէքիր վէ Խարբուտ վիլայէթլերինին ումմամ ահալիսինի (զիւքիւր վէ իւնաս) պէր վէճհի ամի թախմին իթմիշ տիր։

	Ն՝-ֆ՝-ռ՝
Թիւրք	442,500
Քիւրտ	848,000
Դըզըլպաշ Խալամ	200,500
Խրիսթիյան	649,000
Զիւքիւր վէ իւնաս	2,440,000

«Պէնիմ էֆքեարըմա կէլինճէ, պիրինճի սթաթիսթիգին, եանի Թիւրքլերին ըէսմի սթաթիսթիգինին իւզրինէ, Խրիսթիյանլար իչիւն 100 տէ 40 պիր իլավէ իտէր իսէք, նէթիճէի հիսապ հագիգաթաէբէյիճէ եագընը օլար։»

—

Իչթէ պին պաշը Թրօթթըր պէօյլէ եազըյօր, վէ քէնտի իֆատաթընա պագարագ, չու հիսապլարը եաբապիլիրիզ։

Մատէմ քի Թիւրքլերին ըէսմի սթաթիսթիգի եազընընը զիւքիւր իւզէրինէ տիր, իւնասընն մըգտարընը զիւքուրա միւսավի թուրարագ, սթիտէքի ճէտվէլ հասըլ օլուր։

	Մէ՝-ուՀ՝	Խրիսթիյան
Էրզրում	395,500	110,100
Վան	252,400	195,100
Զիւքիւր վէ իւնաս	647,900	305,200

Ֆագաթ, եէնէ Թրօթթըրընը սէօզիւնէ պագարագ, հագիգաթա Թէգարրուպ իթմէք իչիւն Խրիսթիյանլարընը ասլընը իւզէրինէ 100 տէ 40 իլավէ իթմէք տիր։ Պէէքի 100 տէ 50 տէ իլավէ իթմէքի տիր։ Զիւնքի պիզիմ սանամէլէր շու սոն պիր գաչ սէնէլէր զարիքնատա Խրիսթիյանլարընը մըգտարընա տայիր թօհանի սթաթիսթիգլերի հավի պուլունմուշ օլտուղու իսպաթ օլունտուղտան մատատա, պէտէլի սաբէրի վէ սաիր սէպէպպէր իլէ Խրիսթիյանլարընն ազրընը աստէտի անլաշընընամաբընը մայիմ օլմուշ տուր։

Միւսլիմանլարընը ատէտինէ կէլինճէ, կէչէնէտ Լ՝ Թէ-ուէյնին տերճ իթմայի նիմ բէսմի պիր սթաթիսթիգ, Էրզրում վէ Վան վիլայէթինտէ տէյիլ 600 պին պու գատար, անճադ 500 պին (զիւքիւր վէ իւնաս) Միւսլիման, վէ օ գատար տա Խրիսթիյան պուլունտուղունու պէեան իտէյօր իսի։ Վէ Միւսլիմանլարընն տա անճադ 150,000ի (կէրէք մուգիմ վէ կէրեկ լայմէնիչին) Քիւրտ օլուպ, գալան 350,000ի Թիւրք իմիշ։

Պունունլա պէրապէր, երինէ Թրօթթըրընն իֆատաթընը էսաս թուրարագ, Էրզրում վէ Վան վիլայէթլերինտէ 600,000 գատար Իսլամ վէ 500,000է գարիպ Էրմէնի պուլունտուղու անլաշընընամադտա տըր։ Զիւնքի Էրմէնիսթանտա Էրմէնի միլլէթինտէն մատատա բէք ճիւզի Խրիսթիյան պուլունտուղու մայիմ տիր։

Պինաէն ալէյհ, շու 600,000 գատար Միւսլիմանլարընն իչինտէն Քիւրտլերի վէ Թիւրքլերի գավմիեէթ ֆարզը ճիհէթիյլէ այրը այրը թուրարագ, Էրմէնիսթանընն էն միհիմմ գըսմընտա, վէ օ տա Ինկիլիզլերին սթաթիսթիգլերինի էսաս թուրարագ, Էրմէնիլերին այրը այրը հեմ թիւրքլերտէն վէ հեմ Քիւրտլերտէն էքսէրիյէթ իւզրէ պուլունտուղու մէվգիի սուպութա վասղ օլուր։

Սապգդ Ինկիլիզ գօնսօլօսը Մըթեյլըրն սթաթիսթիգինէ կէլինճէ, թէքմիլ Տիարպէքիր վիլայէթի վէ թէքմիլ Խարբուտ սանճաղը, Էրզրում վէ Վան վիլայէթի իլէ գարըշըդ թուրթուրմուշ օլտուղունտան, օ սթաթիսթիգին թէաղդընա կիրիշմէեէ վերուամ եօգտուր։

Պուրատա չունու տէեէլիմ քի, Քիէբէրի, Զէմբուրս վէ Ուիլեամ Հիւկս կիպի, վաղթընընզն էն մէշհուր էհլի խարիթա վէ էհլի ճօղրաֆիալարը, Քիւրտլերին քէսրէթ իւզրէ պուլունտուգլարը եէրլեր իլէ գարըշտըրմայը, գավմիյէթ ճիհէթիյլէ, վէ Էրմէնիսթան վէ Քիւրտիսթան նամարընը, այրը այրը իւքի էեալէթ թանըմագտա տըրլար։

(Տէվամ օլունաճագ տըր)

—

Ճումատա իրթէսի կիւնի վաբէնտա Տիարպէքիր վիլայէթինին ըէսմի սթաթիսթիգինի կէօրտիւբ։ Օ պապատէ այրընա պահս իտէճէյիզ։

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

—

Իզմիր մուսպիրիմիզտէն նոյեմբեր 7 թարիխի իլէ ալընընընզ մէքթուպ տուր։

Ա՝. — Մէ՝ԹԷՆԷՔ Էվ ԵՐԷ ԲԷՆԷԼ ՕԼՈՒՆԱՆ Ռ՝ՈՈՈՄ. ԽՈՐՈՒՐ։ Բ՝. — Ա՝ԷՐԸ ԷՆԷՊԷՎ։ Գ՝. — Մէ՝-ԴԷ-ԷԷ ՈՈՄ՝-Ռ Մէ՝-ԷՅԷԼ ԷՖԷՆԴԻ։ Դ՝. — ԳԷՐԷ Ա՝Ղ՝Ճ ԷՅՄԱՖՄԸ։

Խայը վագըթտան պէրու չեհրիմիզին միլլէթճէ ահվալը հաղըրէսինէ տայիր պիր մալիւմաթ վերմէմիշ օլուպ, վէ պու իսէ պիր մուխպիրին վաղիֆէսի սայըլաճաղընտան, պու տէֆթ մէքթէպլէրիմիզ իւզրէ պիր գաչ շէյլէր եազմայա մէճպուր օլուպ, միլլէ

թին նազարը տիգդաթընը աճիզանէ տավէթ իտէր, վէ հագը միւթալաանընդը տախի իլավէսին ըէճա իտէրիմ։ —

Մեսրովպեան վէ Հոլիփսիմեանց նամ իլի մէքթէպլէրիմիզին էպին-յէճէ պուլունուգլարը աճընա-ճագ հալլէրն տիդգաթ իլէ կէօզ-տէն կէչիրիլիպ ճիւզի պիր միւ-լահազա օլունա, միլլէթիմիզին չէրէֆինէ նէ՛ տէրէճէ տօգունա-ճաղը մալիւմ օլուր։ Պունճա սէ-նէլէրտէն պէրու մէզբիւր էպին-յէլեր պէօյիւք պիր թամիրէ միհ-թաճ օլուպ, վէ պունա տայիր խալը միւզաքէրելեր օլունմուշ իսէ տէ, պիրա սէմէրէ դարմը օլ-տուղու ճիւմլէյէ մալիւմ տիւր։ Վագաա պու քէրրէ թէչէքքիւլ իտէն եէնի Ռուսումական խոր-հուրդ ազալարընտան տիրայէթի պիր զաթ՝ էշէտար լիւզում օլան պաղը մահալին թամիր օլունմա-սընը թէքլիֆ իթմիշ իսէ տէ, միլ-լէթին պու արալըզ բարա տարֆ իթմէյէ վագթը եօգ տուր տէնի-լէրէք, թէքլիֆի մէզբիւր դաթի-յէն բէտտ օլունտուղունա ագիմ թէէսսիւֆ իթմէքտէյիզ։ Ֆիկհա-զըդա միւքէմմէլ սուրէթատ եա-ըընը օլան քիլիսէ վէ Ա.ազինոր-դարան իչիւն պինէրճէ լիրալար սարֆ օլունուպ տա, ասըլ իդթի-զալը օլան մէքթէպլէր իչիւն բա-բա եօգ տուր տէնիպ մէնիլմէսին թա-աճճիպ վէ թէէսսիւֆ իթմէքը էլիմիզանէն կէլմէզ։ Էկէր միլլը սայիրէատէն պիր զաթ՝ պիր քէրրէ օլ ճէպմ էպնիյէլերէ վէ մուսա-խարէն Սպարթալը զատէլերին ին-չա իթմիշ օլտուգլարը խասթա-խանէյէ աթֆը նազար էյլէյիպ տէ, տիկէր թարաֆտան տախի մէզբիւր մէքթէպլերիմիզ պինա-լարը իլէ բուպար իտէճէք օլուր իսէ, սահիհէն իղմիր էրմէնի մը-լէթինին մէքթէպճէ ասլա տույ-կուլարը եօգ տուր տէյճէճինտէ չէքք ու չիպհէ եօգ տուր։ Վա-գաա Սպարթալը զատ զիբր օ-լունան մէքթէպլերի երգաբրըզ միւճէտատէն ինչա իթմիրմէք նիյէթինտէ օլտուղունու չիֆայէն պաղը միւթէպէր զէվաթա պէ-յան իթմիքլերի մէսմուիմիզ օլ-մուշ իսէ տէ, պու կիւնէ գատար մումանիլէյհին պու նիյէթինտէն հէնուզ պիր սէմէրէ կէօրիւլմէ-միշ տիր։

Միլլէթտէն մէքթէպլէր իչիւն վիրիլէն սէնէվի 120 պին գրուշ քիֆայէթ իթմէյուպ ադաբի 150 պին գրուշ միւհթաճ օլտուգլա-ըընա տայիր, եէնի թէչբիլ օլու-նան Ռուսումական խորհուրդ ա-զալարը թարաֆընտան քաղաքա-կան ժողովա վէրիլէն լայէհա դապուլ օլունուպ, մուճիպինճէ իճրա օլունտուղունա մէմնուն օլ-տուգ։ անճագ պունտան ադտէս մէքթէպլէրիմիզտէ խայլը սէնէ-լերտէն պէրու թէարիս խալմէք-տէ օլան ինկիլիզ վէ Ռում լիսան-լարը լազմ օլունմուշ օլտուղուն-տան, ումարըզ քի պու քէրրէ 30000 գրուշ զամիր իւզէրինէ, իշ պու ի-քի լիսանլարըն եէնէ սապզը վէճճ իւզրէ տէվամընա Ռուսում. խորհ-հուրդ ազալարը հիմմէթ իտէրլեր։ Էկէր ալարզամ մալիւմաթ սահիհ իսէ, ախիրէն թէմենիզ հու-գուգ մէճլիսինէ մէմուր նասպ օ-լունան Էֆիզեան Միրտիչ էֆէնտի՝ ալաճագ օլտուղու 300 գրուշ մա-աշը գաթիէն մէքթէպլիմիզատէ ինկիլիզճէ սէրս վէրիլէճէք հօճայա թէրը իտէճէք իմիշ, քի էֆէնտի-մումանիլէյհին պու համիյէթի շա-յանը թահսին տիր։ Սպարթա-լը զատէ Հաճի Եաղուպ էֆէնտի տախի Ռումճա լիսան իչիւն հօ-ճայա վէրիլէճէք մնաշընը թէէտի-յէսինէ հիմմէթ իտէճէք օլուր իսէ, այրըճա քէնտիլերինէ մէմ-նունիյէթիմիզի պէյան իտէրիզ։ Եէնի Ռուսումական խորհուրդ ա-զալարընը թէպրիք իտէրէք, մէք-թէպլէր իւզէրինէ օլաճագ զայ-ըէթլերինէ ասլա չիւպհէ իթմէ-յէջ չինքի էքսէրիսինին թէճրիւ-պէլի զաթլար օլտուգլարընը տա-խի պիտիրիզ։

Միւմանիլէյհիմ գամիրար ամի-տէքիլեր տիր։

Արապեան էֆէնտի Ադենադիր։
Մագուսա » Ադենադիր։
Պալիսէր »
Զաբեան կարապետ էֆէնտի
Զաղրբեան էֆէնտի
Եսայեան »

Բ.— կէչէն բազար իրթէսի կի-ճէսի Գուրնազաթ նամ դարիյէ-մէզատ էգմիր թահրիրաթը էճնէ-պիյէ մուտերի Տիրան էֆէնտինին մատմազել Եսատֆեան իլէ ազար իգտիվանը, սուրէթի մէթանթա-նէաէ իճրա զբլընը։ Իշտու դիյ-ատիթտէ տավէթիլիր հաղը պու-լունմազ իչիւն, կիմէ սաաթ Ցատ թիրէնը մանասատար թէքթիպ օ-լունուպ, տէվէթլու վալի բաշա-մըզ վէ պիթիրան հիւբիւէթի մէ-մուրիյինի ազամլըքաֆինի էճնէպի գօնսօլոսարը, վէ հէր ամբրքի ազան-քերլեր վէ միւթէպէր թիւճճար-լար հաղը պուլունուգլարը հաղ-տէ, առաջնորդումուզ Գեր. Մել-քիսեդէկ եպիսկոպոս քէն-ամ ազը բուհանի էշպիտէլերի իլէ իզանիճաճ ազինը (գոսակ) բէք լա-եբզէը սուրէթատէ իճրա իթմէք-տէն սոնրա, եարը կիճէ ամանի 3է գառաար մուզնդալար թէրէն-նիմի իլէ բազա օլունտուգտան սոնրա, հէր քէս մէմնունիյէթը ջ. էֆէնտիլերինի վէ թէպրիքեա-թընը իյգա իտէրէք եէնէ մախ-սուս թէրէնէր իլէ իղմիրէ ավաէթ իթմիշլէր տիր։

Գ. — Շէհրիմիզին միւտտաիի ումումիսի Միքայէլ էֆէնտի հաղ-բէթլերինին վէ մուավինի Տիլպէր Զատէ Զարէհ էֆէնտինին քէն-տուլերինէ մուհավէլէ օլան ու-մուրու նաղիքէյի մէմուրէլերի-նին պէր վէճճը մանթուպ իճրա-սընա սարֆը ղայրէթ վէ հիմմէթ իթմէքտէ օլտուգլարը հասէպի ի-լէ, հէր սրընրի ահալիմիզին թէ-շէքքիւրինէ նայիլ օլմուշլար տրը։ Պունտան պէօյլէ վուգուպուլաճագ տավալար վէ իճրատաթլար հաղ-զընտա մալիւմաթ վէրմէքլիյի վատ իտէրիմ։

Դ. —Պու քէրրէ խուսուսի ալը-նան մէքթուպլերտէ վէ պուրատա բէք գիտատ միւնասիպէթլերի օ-լան միւթէպէր թիւճճարլարը ի-ֆատէլերինէ կէօրէ, Գըրգ Ա.ազա գայմագամը հաղբէթլերի զատէ-կեանտան պիր զաթ օլուպ, վա-զիֆէյի մէմուրիյէթինի պիրա գու-սուր իյգա իթմէքտէ տիր։ Գըրգ Ա.ազա Նայիպի էֆէնտի միսիրու մումանիլէյհին տախի հիւսնիւ իտա-րէսի վէ տէվլէթ վէ վաթանա օ-լան իրամէթի ճիւմլէ ահալինին հիւսնիւ թէվճճիւհիւնիւ գազան-մըշ տրը։ Գըրգ Ա.ազա էհալիսի-նին կէրէք իսլամ վէ կէրէք խը-րիսթիյանլարը պու միսիրու միւս-թազիմ մէմուրլարա նայիլ օ-տուգլարընտան տօլայը, նէ գա-տար խօշնուտլէթ վէ մէմնունի-եէթ պէեան իթսէլէր սէդա տրը։

Թէր. Լ.ֆէեր — Մուխլիրիմիզ թարաֆընտան եաղլան իչիւն մէքթուպտա իղմիր մէքթէպլէ-րինէն տօլայը Սպարթալը զատէ-լէր հաղզընտա պիր ֆըգրա պու-լունուպ, պու ֆըգրատա մէք-թէպլէրին ինչասը իչիւն մումանի-լէյհիմ էֆէնտիլերէ տավէթ կի-պի պիր չէյ հիսս իթտիրիմէքտէ օլտուղու անլաշըլըյօր։ Հալ պու-քի Սպարթալը զատէլերին կէրէք թէէսիսաթը խայրիյէճ վէ կէրէք ճիհաթը սայիրէճէ էօթէտէն պէ-րու միլլէթէ վէ պիլասասա իղ-միրէ վագը օլան խըտմէթլերի բէք չօգ վէ բէք պէօյիւք օլտուղու հիչ պիր վագթի ինքեար օլունա-մայաճաղընտան, անճագ էկէր մումանիլէյհիմ էֆէնտիլերին մէք-թէպ ինչասը կիպի պիր նիյէթտէ օլտուգլարը անլաշըլմըշ իսէ, իղմիր էհալիսի էվվէլա պու պապ-տէ ճիւզի պիր էսէրը զայրէթ ու համիյէթ իպրաղ իտուպ, թէչէպ-պիւսաթը իպթիտայէնտէ պու-լունատադտա, չիւպհէ եօգ տուր քիմանմանիլէյհիմէֆէնտիլէր տա-խի թէչէպպիւսաթը մէզբիւրէնին զբամը աղէմինէ վէ պէրբէ քիւլ-յէթինէ իմտատա ու մուավինէթ-լերինի տիրիզ իթմէյէճէրլերտիր։ Գու ամանիմիզէ Սպարթալը զա-տէլերին ասարը խայրիյէի մէվ-ճուտէրլերի պէօյիւք վէ միւճէս-սէմ պիր իսպաթ տրը։ Իլա քի, գեր. Մելքիսեդէկ եպիսկոպոս կիպի տիրայէթի վէ միլլէթբէր-վէր պիր բուհանի տէ էլեէվմիզիր առաջնորդընտա պուլունուս-ղա ճէհէնիմ, էհալի իլէ Սպար-թալը զատէլերէ թէչվիգաթը լա-զըէյի պիր իճրա, իշտու մէք-թէպ մէսէլէսինի պիր ան եվվել հաղ ու թէսվիյէ իտէճէկի գա-միին մէմուլ վէ միւնթազիր տիր։

ՐԷՍՄԻ

Մէհլիսի ումումիին իմթիհանտա գանունկէթի թէբլիք օլունմաղ իւզ-ռէ, պու քէրրէ թէչբիլ գբլընան Տի-վանը Մուհասպաթին վէգայիֆինէ տայիր դարարնամէ տիր։

ՏԻՎԱՆԸ ՄՈՒՀԱՍԷՊԱԹ ԳԱՆՈՒՆՈՒ

(Տիւնէյ Նէ-թիւդզէթ գէվմ)

ՊԷՇԻՆՃԻ ՖԱՍԼ.

Մուհասէպաթին թէպդիգի

32°. Հարգ.—Թէտգիդ օլունա-ճագ մուհասէպաթը՝ միւմէյիզի-ըէ բէհսի եվվել թէվզի իտէր։

33°. Հարգ.—Պիր միւմէյիզէ՝ պիր պիրինի միւթէգդբզ իրի տէֆա պիր մէմուրուն թէտգիդի հիսա-պաթը հէվալէ օլունմազ։

34°. Հարգ.—Միւմէյիզիր՝ քէն-տիլերինէ հէվալէ օլունան հիսա-պաթը պիղզաթ թէտգիդ իթմէ-յէ մէճբուր տուր։

35°. Հարգ.—Միւմէյիզիր հէր պիր հիսապ իչիւն իլէ վէ հա-պաղը միւդթաղիյէյի վէ իբի նէվ միւթալաայը հավի պիր խիւլասա թանզիմ իտէրլեր։ Իշտու իբի նէվ միւթալաատան պիրիսի՝ սըրֆ ճի-հէթը հիսապիյէյէ այիտ օլուպ, հիսապը միւթէալիպ օլտու-ղու տարբէ թարաֆընտան՝ հէր պիր գալէմ իչիւն իպրազը միւգ-թազի օլան սէնէատաթը լա-զըմվ վէ էվրագը միսպիթէ կէօս-թերիլէմէտիյի հալտէ, պու կիսի մարաֆրն իճրաի մահսուպ վէ դապուլինի՝ սէնէատաթ վէ էվրա-գը միսպիթէսինին իպրազընա թաալիգէն՝ ըէտտի լիզումունու կէօսթէրմէքտէն, վէ իբլին-ճիսի հիսապտա մուհարբէր օլան ենվաը վարիտաթը գավանիյի մէվզուէսինէ մութաալբդ օլուպ օլմատըզընը, վէսաբիյաթընթախ-սիս օլունտուղու շէյլեր իչիւն վուգուս պուլուպ պուլմատըզընը, վէ թախսիսաթը՝ տարէսինտէ պուլունուպ պուլունմատըզընը, վէ կէրէք վարիտաթ վէ կէրէք մէ-սարիֆաթ վագթի ու զէմանը իլէ խսթիֆա վէ իյգա օլունուպ օ,ուն-մատըզընը, վէ մալ մէմուրլարընը մէրի իւլ իճրա օլան գավանիյի վէ նէզամաթ վէ թալիմաթ թէվ-ֆիգէն վէզայիֆի մէմուրիյէթլե-րինի հագդը իլէ վէ թէմամը իլէ իյգա խուպ իթմէտիրլերինի, վէ սարֆիյաթ իլէ թախսիսաթը պրա-սընտա ֆէրդ վէ թէֆավութ օ-տուղու հալտէ, մըգտարընը իրատ իյլէմէքտէն իպարէթ տիր։

36°. Հարգ.—Միւմէյիզ՝ հիսա-պաթճա իճրաի թէտգիդաթ ի-չիւն, մալ մէմուրլարընը վէ եա վէքիլ մուրախասլարընը խսթիճ-վապ իթմէեէ, վէ թահրիրէն մու-խապէրէ իյլէմէեէ մէհզուն տուր։ Գու պապտէ օլան էվրագը խիւլա-սանն դրատթ օլունճաղը տա-իրէ բէիսի սանիսինէ վէրիլիր։

37°. Հարգ.— Պիր հիսապն թէտ-գիդի իչիւն պիր գաչ միւմէյիզի թաեիրինէ իհթիյաճ կէօրիւնմիւ-յիւ հալտէ, բէիսի եվվել սայիր միւմէյիզլերին միւթալաատընը ճէմվ վէ թէրթիպ վէ խիւլասայը թանզիմ իթմէք իւզրէ պիրինճի սրնի միւմէյիզլերինտէն պիրինի մէմուր իտէր։ Հիսապն թէտ-գիդի իլէ մէհզուլ օլան միւմէյիզ-լէր՝ խիւլասանն դրաաթ վէ միւ-զաքէրէթ օլունտուղու իթթիմալար-տա տաիրէտէ հաղը պուլու-նուր։ Ֆագաթ պունդար խիւլա-սանընն թանզիմինէ մէմուր օլուպ, սահիպը ըէյ տէյիլ տիր։

38°. Հարգ.— Պիր հիսապա միւ-թէալեդ խիւլասա վէ քեֆֆիֆէ եվրագը միւթէֆէրրիէ, միւրա-ճաաթ օլունմազ իւզրէ հիյի միւզաքէրէտէ տաիրէտէ պու-լունտուրուլուր։

39°. Հարգ.— Հէր տաիրէնին ըէ-իսի՝ միւմէյիզլերին վերտիյիխիւ-լասա եվրագընը աղայա թէվվի իտէր։ Ազա տախի եվվէյա միւ-մէյիզին թէտգիդաթը պիղզաթ իյգա խուպ իթմէտիյինի, վէ խիւ-լասատա տէրմէյան օլունան մէսէ-լէլերին էսասը չէյլեր օլուպ օլ-մատըզընը թահգիգ, վէ սանիյէն միւմէյիզին՝ հիսապն հէր պիր ճիհէթինի թէտգիդ իթմիշ օլտու-ղունա գանաաթ կէմէք իչիւն, օ հիսապտաքի ֆասլլարտան պիր դաչընն էվրագը միսպիթէսինի պիղզաթ թէտգիդ իթմէյէ մէճ-պուր տուր։

40°. Հարգ.— Ազատան պիրինէ՝ պիրպիրինի միւթագդբզ իբի տէֆա պիր մէմուր հիսապընն խիւլասասը հէվալէ օլունմազ։

41°. Հարգ.— Պիր խիւլասանն թէտգիդինէ մէմուր օլան ազա՝ օ խիւլասայը թանզիմ իտէն միւմէ-յիզլերին ճիհէթը հիսապիյէ վէ սայիրէ հագդընտա վագը օլան միւահազաթը իւզերինէ, քէնտի ըէյինի իլէ, ու էսպապը իլէ պէ-բապէր տաիրէեէ պէյան վէ տա-իրէ տախի խիւլասաի մէզբիւրէ հագդընտա հիւքմ ու գարարընը իթա իլէ, տաիրէճէ լիւզում կէօ-ըիւլիւր, վէ ըէիսի եվվել թարա-ֆընտան տախի թէնսիպ իտիլիր իսէ, պիր դաթ տահա թէտգիդ օլունմազ իւզրէ, հէյէթը ումու-միյէյ հէվալէսինի կէօսթէրիր։

42°. Հարգ.— Պիր հիսապն թէտ-գիդաթը խիթամ պուլուգտան սոնրա, եվվել եմտատ խիւլասայը թանզիմ իտէն միւմէյիզ՝ քէնտի միւթալաասընը, վէ սանիյէն խիւ-լասայը թէտգիդ էյլէյէն ազա՝ քէնտի ըէյինի պէյան իտիպ, պա-էհնա սայիր ազա սըրասը իլէ ըէյլէրինի ինֆատ իտէրլէր։ Ըէի-սի սանի իթթիֆադ վէ եա էքսէ-րիյէթլէ հասըլ օլան գարարը՝ խիւ-լասանն քէնարընա թահրիր, վէ զայրինի իսկա, վէ մեճլիս մէօհրիւ իլէ թէմամիր իտէր։

43°. Հարգ.— Ցարիէճէ հասըլ օ-լան պիր գարար իւզերինէ, թան-զիմի լազըմ կէլէն իլամընը միւս-վէտտէսինի՝ խիւլասայը թանզիմ իտէն միւմէյիզ գալէմէ ալարագ-քէնտիսի վէ տաիրէնին ըէիսի սա-նիսի իմզա իտէր։ Գու միւսվէտտէ էվրագը միւթէֆէրրիէսի իլէ պէ-բապէր պաշ քեաթիպլէ վիրիլիր։ Պաշ քեաթիպ տախի ըէիսի եվ-վէյէ իմզա իթտիրաիքտէն սոնրա, թէպլիգ օլունճաղ սուբէթլերին եաղտրբզ իմզա, վէ Տիվանը Մուհասէպաթի մէօհրիւ իլէ թէմ-հիր իտէր, վէ իճապ իտէնէրէ թէպլիգ էյլէր։

44°. Հարգ.—Տիվանը Մուհասէ-պաթըն հիւքմ ու գարարլարը եա մուվագգաթ վէ եա գաթի տիր։

45°. Հարգ.—Հէր պիր հիսապ իւ-զերինէ հիւքմ ու գարար վէրի-լիպ իրամը թանզիմ օլունտուգ-տան սոնրա, հիսապ իլէ էվրագը միւթէֆէրրիյէսի՝ խիւլասայը թան-զիմ իտէն միւմէյիզ թարաֆը-տան պաշ քեաթիպէ վէրիլիր, վէ պաշ քեաթիպ տախի հիւքմ ու գարարը հիսապըն ասլընա իշա-ըէթ իլէ, ճիւմլէսինի էվրագ օ-տասընա թէսլիմ իտէր։

46°. Հարգ.—Տիվանը Մուհասէ-պաթ քէնտիսինէ թագտիմ օլու-նան հիսապտաքը թէսվիյէ վէ գաթ, վէ մալ մէմուրլարընը պէրի իւզ գիմմէ վէ եա ալաճաղը վէ եա վէ-ըէճէեի օլունզունու հիւքմիւ գա-թի իլէ թային էյլէր։ Եվվէլբի ի-քի չըղատա եանի մալ մէմուրլա-ըընը պէրի իւզ գիմմէ վէ եա ա-լաճաղը չըղտըղը հալտէ, պէ-բաէթինէ հիւքմ իլէ քէնտիսինին վէ եա քէֆիլլինին մէմուրիյէթի-նի թէրք իթմիշ պուլունտուղու թաղտիրտէ, հիւքմ ու գարարը վերիլէն հիսապտան տօլայը մահ-ճուզ պուլունան էմվալինին վէ տէյնէ մուգաբիլ սաթըմաղ իւզ-ըէ գայրը ըէսմի տուշիւրիւլէն էմվալինին ֆէքքը հաճզ վէ թէր-գինի գայրընը տախի Տիվանը Մուհասէպաթի էմր իտէր։ Շըղգը սալտատ եանի մալ մէմուրլարը-ընը գիմմէթի զուհուրինտէ, գա-նունէն մուայէէն օլան մէօհլ ի-չինտէ թէէտիյէ իթմէսի խուսու-սու հիւքմ օլունուր, վէ հէր հալ-տէ խագինէ մէմուրլարը ալէյհինտէ վերիլէն իլամաթ տախի իճրասընա թէգդայիւտ իչիւն, թէէսիսաթը մէզբիւրէրինին էն պէօյիւք մէմու-րունա թէպիրլ օլունաճաղ տրը, վէ իլամաթըն վագթը իլէ իճրա-սընա ատէմը թէգդայիւտտէն՝ նէ-գարէթը միւշարիլէյհա իլէ, թէէ-սիսաթը մէզբիւրէ պէօյիւք մէ-մուրլարը մէսուլ թուլաճաղ տրը։

47°. Հարգ.—Տիվանը Մուհասէ-պաթ՝ պիր հիսապ հագդընտա գաթիէն հիւքմ վէ գարար վեր-միշ օլսա պիլէ, հիւքմտէն սոնրա էլէ կէչիրիլէն եվրագը միսպի-թէեէ իսթինատէն մալ մէմուր-լարընը իսթիտասը վէ եախսա Տիվանը Մուհասէպաթին ըէսէն գարարը վէ եա հիսապաթը սա-յիրէնին էնանի թէգդիդինտէ հիւքմ ու գարար ալթընա ալը-նան հիսապտա պիր սէհվ վագը օլաուղու վէ եա պիր գալէմին հիսապա տախիլ իտիլմէտիյի վէ եա միւքերրեր եաղլըզը վէ եա մահալը սարֆընն դայրընա սարֆ օլունտուղու թէպէեիւն իթմէսի իլէ, միւտտաիի ումումինին ֆու-գու պուլան թագրիրի իւզերինէ, օ հիսապն եէնիտէն մուայէնէ վէ թէգդիդինէ իպթիտար օլունա-պիլիր։

48°. Հարգ.— Տիվանը Մուհասէ-պաթ մէմուրլյէթտէ պուլունան վէ եախսա մէմուրլյէթտէ պու-լունմատըզը հալտէ հիսապլարը գաթիէն թէէվիեէ օլունմամըշ օ-լան մէմուրլարընն վէ եա քէֆիլ-լերինին՝ տէյլերինէ մուգաբիլ սաթըմաղ իւզրէ գայրը ըէսմի տուշիւրիւլէն էմվալերինին թագ-լիլի մըգտարընա վէ եա գայրը մէզբիւրուն ախէր էմվալ իւզերի-նէ նագլինէ տայիր վուգուս պու-լան իսթիտայար իւզերինէ հու-գուգը իսագինէնին մուհաֆաղա-սընա քեաֆի թէէմինաթ ալմագ չարընը իլէ հիւքմ իտէր։

49°. Հարգ.,—Տիվանը Մուհա-սէպաթ՝ հիսապլարընն թէգդիգի ուրբասընտա սախթէքարլըգ վէ եա իրթիքեապ կիպի պիր ճիւ-միւն վուգուսինէ վագրկ օլուր ի-սէ, քէյֆիյէթի Մայիյ նէզարէ-թինէ իշար իլէ պէբապէր, աս-հապը ճէբայիմին Շուրաի Տէվլէթ վէ մէճլիսի իտարէտէ մուհա-քէմէլերինի իճրա իթթիրմէք իւզրէ, մագամը Սէտարէթէ միւ-բաճաաթ իտէր։

(Տէվամ)

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

Աֆոնս Ռիշարէ

Լոնտրա 22 Նոյեմ.

Գու սապահքի Թայմ Թիւրքիա-ընն ահվալը հաղբէսի հագ-զընտա պիր պէնար մախսուս նէնէ իտէրէք, Պապը Ալինին իճ-բա իթմէք թասավվուրունտա պուլունտուղու ըուլահաթը եէկեան եէկեան պէեան իթմէքտէ, վէ Օս-մանը զապինէթօսունուն թավր ու հարաքէթի՝ ինկիլիզ հիւքիւ-մէթի թարաֆընտան մուճիպի մէմնունիյէթ ատտ օլունտուղու-նու խթինպաթ էյլէմէքտէ տիր։ Թայմ իլավէի մէգալ իտէրէք չէօրլէ տէյօր. «Մամաֆիհի Սըր Հէնրի Լէյըրտը Պապը Ալի իլէ օլան միւնասէպաթընտա պիր լիսանը գաթի իսթիմալ իթմէսի ի-լերուտէ իգթիզա խաէճէք տիր։»

Հինտիսթան վալիսի լորտ Լիթ-թընն ինկիլթերրա հիւքիւմէթի-նէ իրսալ էյլէսէյի պիր թէլէկրա-ֆա կէօրէ, Եանի մուհարէպատէ վերիլէն թէլէֆաթտան, վէ պիր խայլի խասթա պուլունմասընտան տօլայը օնունճու Հէ-ալայը բէք աղալմըշ տրը։ Վալիի միւշարի-լէյհին պէեանընա կէօրէ, պու-ալայ ինկիլթերրայա ճէլպ օլունա պիլիր վէ եէրինէ ասքէր տէ կէօն-տերիլմէղտէ օլուր։

Տըպլինտէն վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, պու տէֆա պիր խայի էհալի ճէմիյէթլերինտէ պիր թագըմ էշխաս թէվֆիֆ օլունմասը ալէյհինտէ բրօթէսթօ իթմէք իւզրէ, տիւն ադամ Տըպ-լինտէ բէք գալապալըգը վէ հե-եէճանը պիր միթինկ ճէմիյէթի իճթիմա իթմիշ տիր։

Պիր թագըմ հրոսլը հրոսլը նուիգդար իյրատ օլունմուշ վէ թէքլիֆլեր վուգու պուլմուշ տրը. պու թէքլիֆլերին մէալի չու տրը քի, թէվֆիֆի էշխաս մատտէսի պիր մուամէլէի խթիպատարեա-րանէ օլուգուս կիպի, գանունը էսասիյէ տէ մուղայիր տիր, վէ պու հալ, միլլէթին՝ գանունըն պիթարաֆիզը հագդընտա օլան էմնիյէթինի սէլպ իտիյօր։

Գապուլ օլունան տիկէր պիր թէքլիֆ տախի՝ իշ պու թէվֆիֆ-լեր ալէյհինտէ Իրլանտա էհալի-սինին հէյէճան վէ դալէյանը ու-մումիտէ տէվամ՝ իթմէսինի, վէ մահպուսինի զուրթարմազ ի-չիւն գանունը էսասիյէ մութա-պըզ օլան հէր թէտպիրի իթ-թիխազ էյլէմէսինի նասիհաթ ի-տէյօր։ Ցազալա վարիտաթվերմէյէն պիր թագըմ չիֆթիճիլեր մահքե-մէլեր թարաֆընտան միֆիլիս ի-լան օլունտուլար։ Իրլանտանը պիր չօգ գրթասընտա հէյէճան տէվամ իթմէքտէ իսկ տէ, պիր ֆէնիրն իսեանը զուհուր իտէր տէյու վագը օլան գօրգուլար միւտաղաղը զանն օլունույօր։

Անհապը էմլաք տախի պիր չօգ մահալլերտէ թէճէմմիս իտուպ գարար վերմիշլեր տիր քի, մըգ-տարը իւճբէթի էնտիրմէսինէր, լաքին քիրաճիլարա պօրճլարընը վէրմէք իչիւն միւտտէթը լազըմ վէրսինլեր, վէ զարուրէթտէ օլան միւթաատտիտ ամելէյէ իշ պու-լունմաղ իչիւն ինչաաթը նաֆիա-յը թէշվիգ իթմէսինլեր։

Վիէննա 22 Նոյ.

Նիղամաթը ասքէրյէյի հաղը-բէնին տահա պիր օն սէնէ պաղը օլմասընա տայիր օլան գանուն լայիհասընը՝ հիչ օրմազա իւչտէ իբի էքսէրյէթ պուրմասը լա-զըմ կէլտիկինտէն, մէճլիսի մէ-պուսանտա գանունը էսասի ֆըր-գասընը պու գանուն լէհին-տ։ բէյ վէրմէսի իչիւն ֆէվգէլա-տէ զայրէթ օլունույօր։ Ֆրգաի մէզբիւրէնին բէք չօգ աղալարը պիր «Էքսէրյէթը իթթիհատի»յէ կիւվէնէն պիր հէյէթը վիւբէլայէ բէք տէ պէօյլէ պիր էմնիյէթ կէօ-թերմէք նիյէթինտէ կէօրիւնմէ-յօրլար։ Մանաֆիհի մէզբիւր գա-նունը էսասի ֆրգասընը՝ պաշ-լըճա աղալարը՝ պունուն պիր ֆը-գա մէսէլէսի օլմասընը՝ վէ կէ-լեճէք օն սէնէ իչիւն Աւսթրիա օրտուսընտան պիր նէֆէր պիլէ էքսիլթմէմէք լազըմ կէլտիկինի թասուիգ իթմէյէ մէյեաալ տրը-լար։ Պինապէրին գանունը մէզ-

քիւրը՝ գապուլի գավիէն մէմուլ ալը։

Պէրլին 22 Նոյ.

Հիւրիւմէթին՝ Ալէմանեա օրուս ընա պէր զամմ թէրլիք իթմէք նիյէթինտէ օլուս ղընա տայիր զուհուր իտէն չայիա ըէսմէն թէքզիպ օլունույոր։

Բէթէրսպուրկ 22 Նոյ.

Կաղէթալարը պէյանընա կէօրէ, Ասիան Վասաթի մուհարէպէսի իշլուն վէսայիթի նագլիյէ՝ պինէրճէ տէվլէրին թէլէֆ վէ եա գայպ օլու